

Sidste Nyt fra Albanien, Kosóva og Makedonien

The Latest News from Albania, Kosóva and Macedonia

 # 295 - 8' árgang - 17.03.2006

Udgiver: **Bjørn Andersen**

Version 1.5 • 08.02.2007 • Dette nr. omhandler alene Slobodan Milosevic og hans død [PDF for printing](#) • [Info om »Sidste Nyt«](#)

Publisher: **Bjoern Andersen**

Ivan Stambolic (tv) med Slobodan Milosevic. Stambolic var i mange ár Milosevic' skytspatron. Han blev myrdet i ár 2000, sandsynligvis af folk fra sikkerhedsstyrkerne og *muligvis* på Milosevic' ønske.
I midten ses studenterorganisationen *Otpor*'s farvel til Milosevic.

Th et karakteristisk billede fra retssagen mod Milosevic (taget september 2004), i forgrunden ses én af de advokater Milosevic fik udpeget, Stephen Kay fra UK.

The framework of *The Latest News from Albania, Kosóva and Macedonia* is in Danish - nevertheless, the news are mostly in English. You may send information, comments and questions to: [»The Latest News«](#) [please click].

Udgaver siden seneste »Albansk Almanak«:
<http://bjoerna.dk/nyt-oversigt.htm>

UGEOVERSIGT (resumé)

[Biografisk artikel i Wikipedia](#)

[Artikler om Milosevic. Udtalelser](#)

[Retssagen mod Milosevic. Nogle kommentarer](#)

[Milosevic' tale på Kosovo Polje 28. juni 1989 \[Dansk\]](#)

[Milosevic' tale på Kosovo Polje 28. juni 1989 \[Engelsk\]](#)

ICTY vs Slobodan Milosevic, (IT-02-54). Sagen er afsluttet uden dom som følge af Slobodan Milosevic' død i Haag lørdag 17. marts 2006.

Biografisk artikel i Wikipedia [skrevet af BA; som artiklen så ud 16.03.2006] Slobodan Milošević var en serbisk politiker, der har spillet en betydningsfuld rolle i såvel Serbien som i Jugoslavien. Han blev født i Požarevac, Serbien 20. august 1941 og døde i sin fængselscelle i Den Haag 11. marts 2006.

Indholdsfortegnelse

- * 1 Familiemæssig baggrund
- * 2 Ungdomstiden. Par med Mirjana Markovic
- * 3 Ivan Stambolic'
- * 4 Studier. Begyndende politisk arbejde. Ansættelser
- * 5 Leder af den kommunistiske afdeling i Beograd. Serbisk partiformand
- * 6 Kosovo Polje i 1987
- * 7 Intern oprydning i parti og stat
- * 8 Beskrivelser af Milošević
- * 9 Carl Bildts beskrivelse
- * 10 Thomas Hjortsøs beskrivelse og en kritisk kommentar
- * 11 Omvæltningen i efteråret 2000. Kostunica bliver præsident. Djindjic premierminister
- * 12 Fængsling og udlevering af Milošević
- * 13 ICTY. Retssagen i Haag
- * 14 Slobodan Milosevic døde 11. marts og begravet 18. marts 2006
  - o 14.1 Myokardie infarkt
- * 15 Se også

* 16 Eksterne henvisninger

Familiemæssig baggrund

Slobodan Milošević' familie stammede fra Montenegro. Faderen Svetozar Milošević var uddannet som ortodoks præst, men arbejdede som lærer; han vendte tilbage til Montenegro efter 2' Verdenskrig og begik selvmord i 1962. En onkel til Slobodan Milošević havde begået selvmord allerede i 1948.

Slobodan Milošević og hans storebror blev opdraget af moderen, Stanislava - kommunistisk aktivist og lærer. Også hun begik selvmord, men en del år senere - i 1972. Nogle har sagt at hun følte sig svigtet af sine sønner.

Ungdomstiden. Par med Mirjana Markovic

Slobodan Milošević var i skoletiden meget arbejdsom og overordentlig korrekt påklædt; han interesserede sig ikke for sport. Han dannede fra skoletiden par med Mirjana Markovic (ofte kaldet: Mira Markovic) - som var i familie med en fremtrædende serbisk politiker: Draza Markovic – og senere blev han gift med hende - efter mange udsagn at dømme var de meget knyttet til hinanden.

Ivan Stambolic

Milošević kom i studietiden i forbindelse med en anden fremtrædende politisk familie: Stambolic'-familien - og bekendtskabet med den senere serbiske præsident Ivan Stambolic' viste sig at være gavnligt for karrieren (Ivan Stambolic' var i øvrigt forlover ved Slobodan Milošević' og Mira Markovic' bryllup). I nogen tid tog Ivan Stambolic' nærmest Slobodan Milošević på slæb, som nød godt af at være VIP'et. I Jugoslavien havde forkortelsen VIP en særlig betydning - her kunne det nemlig betyde Veza i Protekcija = forbindelser og protektion.

Studier. Begyndende politisk arbejde. Ansættelser

Slobodan Milošević studerede jura og var samtidig engageret i politisk arbejde; han tog sig særligt af ideologiske opgaver og blev opfattet som en kommunistisk hardliner. Efter kandidateksamen i 1964 - og nogle år som medarbejder i Beograds bystyre "fulgte" Milošević efter Ivan Stambolic' til firmaet Technogas. I 1973 blev Milošević chef for firmaet. I 1978 blev han direktør for Beobanka / Beogradska Banka (Serbisk bank) - en post han havde frem til 1983. Han har i den forbindelse bl.a. besøgt USA. Slobodan Milošević var - som teknokrat - meget skeptisk over for den økonomiske politik man førte i 1980-erne; han ønskede en opstramning for at imødegå krisetendenserne, den høje inflation, gældsproblemerne, manglen på effektivitet i virksomhederne og den store arbejdsløshed.

Leder af den kommunistiske afdeling i Beograd. Serbisk partiformand

Ivan Stambolic' var i 1984 blevet formand for centralkomiteén i Serbiens kommunistparti og fik samme år Milošević med sig som leder af Beograds partiafdeling. I 1986 blev Ivan Stambolic' serbisk præsident og Milošević efterfulgte ham som serbisk partiformand.

Kosovo Polje i 1987

Milošević blev kaldt til et møde i Kosovo Polje i april 1987 for at drøfte forholdene i Kosovo; det blev sagt at den Kosovo albanske politiske ledelse og det albanske

befolkningsflertal undertrykte den serbiske minoritet. Egentlig havde en kreds af serbere og montenegrinere omkring Momir Bulatovic – senere premierminister for den jugoslaviske regering - bedt Ivan Stambolic' (på dén tid serbisk præsident) om at komme, men han frabad sig og opfordrede Milošević til at tage afsted i stedet.

At der skulle ske noget under mødet synes at have været klart. Én af de serbiske arrangører - Miroslav Šolevic – hævdes eksempelvis at have sørget for at der var en vognd fuld sten som de serbiske demonstranter kunne bruge som kasteskyts.

Der udbrød så kraftige tumulter – mellem politi og demonstranter - at Milošević afbrød sit møde, kom ud - og sagde de bekendte ord om ikke at slå på folket. Disse ord gav genlyd - især fordi de blev gentaget gang på gang i serbisk TV. De var med til at vise at her var en mand som forstod at tale serbernes sag.

Intern oprydning i parti og stat

Senere var Milošević med til at arrangere en intern oprydning, som førte til at præsident Ivan Stambolic' måtte gå af. Milošević blev valgt som præsident for Serbien 8. maj 1989, fik indført en ny forfatning i september 1990, blev genvalgt som serbisk præsident i december 1990 og igen i december 1992. Juli 1997 blev han valgt som jugoslavisk præsident for perioden frem til 2001.

I 1990 blev kommunistpartiet (Den Serbiske Kommunist-Liga) og Den Socialistiske Alliance af Arbejdere slået sammen til Det Serbiske Socialistparti (SPS) og Milošević blev formand.

Beskrivelser af Milošević

Forskellige der har mødt præsident Milošević har beskrevet ham som én der ikke slappede af, men også som meget rolig og ærdeles agtpågivende. Han var interesseret i andre mennesker, men kun så længe de kunne bruges. Han blev anset for at være en meget dreven forhandler og taktiker når de grundlæggende rammer var lagt. Var langt mere teknokraten der stræbte efter at rydde op og at effektivisere end ideologen og strategen, der udviklede nye og grundlæggende idéer og koncepter.

Nogle mente at Milošević blev drevet af magtbegærlighed og at hans mere nationalistiske synspunkter - som først blev udtrykt fra 1987 - var påklistrede.

Ivan Stambolic' har sagt at der var mange fejl og mangler i Milošević' daværende viden om forholdene i Kosovo, og at Milošević heller ikke havde udvist nogen særlig interesse for forholdene dér. Dét er tænkeligt, selv om det næppe kan forklare ret meget om ham som politiker. Måske forholder det sig sådan at Milošević har ment noget om Kosovo længe før han skulle sige noget, men generelt kan det konstateres at han sjældent har udtrykt noget der ikke var velovervejnet og var tillagt en vis form for politisk-taktisk bæredygtighed og funktion.

Carl Bildts beskrivelse

Carl Bildt, der gennem flere år har arbejdet intensivt med Balkan-problemer, har beskrevet Milošević i tiden omkring Dayton-forhandlingerne i sin Uppdrag Fred som meget begavet og dreven. Han glemte ikke vigtige detaljer. Han var parat til at gå til stregen - men flyttede sig hvis presset var stort nok og hvis der ikke var andet at gøre. Når alt kom til alt var han den store taber - og en belastning for det serbiske samfund, skrev Bildt.

Efter Bildts opfattelse blev Milošević ikke drevet af en egentlig politik, men af at holde sig ved magten. Det er der givetvis en hel del om, men han havde formentlig en idé om at netop han var nødvendig for at sikre Serbien.

Carl Bildt fortæller at Milošević personligt kunne være overordentlig charmerende og udfolde evner som imitator af nogle af de fremtrædende personer han havde forhandlet med.

Thomas Hjortsøs beskrivelse og en kritisk kommentar

Thomas Hjortsø så - i sin bog: Alt er muligt på Balkan - et særligt mønster i Milošević' politik, både når det gjaldt konflikterne og den økonomiske styring: En særlig selvmorderisk tendens fra Milošević' familie så at sige.

Bjørn Andersen bemærkede i en anmeldelse (i 2000) at gener og psyke naturligvis spillede en rolle, men at det måtte betvivles at biologi og psykologi kunne forklare serbisk politik eller Milošević' adfærd.

En leder med en anden psykisk og familiemæssig baggrund ville formentlig prøve at gøre noget andet end præsident Milošević, men det var ikke sikkert at han ville have sluppet godt fra at gøre noget ganske andet, for uanset hvem der sad ved roret så var lederen bundet af de økonomiske, sociale, politiske og ideologiske omstændigheder der hersker - herunder også af at der var (og er) mange serbere, der er meget påvirket af forskellige historiske og politiske forestillinger, og af at langt de fleste Serbere på dén tid mente at Kosovo var serbisk område og derfor ikke måtte opgives.

Men endelig var det sådan at Milošević netop ikke førte nogen selvmorderisk kamp igennem i Kosovo i 1999. Han bidrog til at holde krigen inden for ringen - serbiske styrker og paramilitære optrådte kun i Kosovo og i Serbien, man forsøgte sig ikke med aktioner eller terrorhandlinger andetsteds. Endelig stoppede han på et ganske bestemt tidspunkt, da han nemlig blev overbevist om at en fortsættelse ville forringe situationen alvorligt. Så nøje kalkulerende handler en politisk selvmorder vel ikke?

Præsident Milošević var ikke en diktator i »traditionel« forstand, men én der ønskede at besidde magten fordi han så sig selv som den eneste der kunne sikre eller redde dét der overhovedet kunne sikres. Han så sig selv som dén der skulle binde alle modsætningerne sammen og søgte derfor altid efter det bedste kompromis der passede med hans teknokratiske forståelse af Serbiens politiske muligheder.

Det er karakteristisk at præsident Milošević har forsøgt at binde enderne sammen ved at have Vojislav Šešelj og Vuk Drašković - meget forskellige politikere, men begge nationalister - med i henholdsvis den serbiske og den jugoslaviske regering og ved at undertrykke oppositionen i militæret.

Omvæltningen i efteråret 2000. Kostunica bliver præsident. Djindjic premierminister

Efter krigen i Kosovo i 1999 var der mange politiske skærmydsler. Oppositionspartierne havde svært ved at enes, og dette røre benyttede Milošević til - via mellemmand - at udskrive valg til posten som præsident for Jugoslavien (dvs. for statsforbundet mellem Serbien og Montenegro). Tingene gik dog ikke helt som forudset, og det stod klart at juristen Vojislav Kostunica havde vundet valget, selv om Milošević og hans støtter først ikke ville acceptere det.

Nogle af oppositionspartierne arrangerede en stor demonstration 6. oktober 2000, der

endte i et angreb på det serbiske parlament i Beograd. Hverken hæren eller politiet trådte for alvor til for at støtte Milošević, givetvis fordi man i ledelserne mente at Milošević ikke alene havde tabt formelt, men også reelt. Urolighederne førte til at Milošević gav op, dels fordi han indså at han ikke havde støtte til at fortsætte, dels for om muligt at sikre sig en vis velvilje fra efterfølgerne.

Det senere serbiske valg i slutningen af december 2000 førte til at sociologen Zoran Djindjic dannede en koalitionsregering.

Fængsling og udlevering af Milošević

Efter langvarigt pres fra bl.a. USA, besluttede de serbiske myndigheder at fængsle Milošević den 1. april 2001, men man fulgte dog ikke straks de ydre krav om at udlevere ham til ICTY, bl.a. fordi dav. forbundspræsident Kostunica, i det mindste på dét tidspunkt, fandt en udlevering juridisk problematisk. Udleveringen skete først et par måneder senere og ironisk nok på samme dag som Slaget på Solsortesletten i 1389 og for én af Milošević' vigtigste taler, talen på Solsortesletten i 1989, nemlig 28. juni 2001. Udleveringen skete i et militært samarbejde mellem serbiske myndigheder og engelske tropper.

ICTY. Retssagen i Haag

Slobodan Milošević var - da han blev udleveret - længe blevet sigtet af ICTY's anklagere, først af Louise Arbour, senere af Carla del Ponte, men sagen kunne ikke påbegyndes før Milošević var blevet udleveret. Ved Milošević' død havde anklagemyndigheden fremlagt anklageskrifterne, afhørt vidner og opsummeret, og Milošević var i færd med forsvar og vidneafhøringer.

Sagen var meget kompleks, da den omhandlede mange forskellige forhold i Kroatien, Bosnien-Hercegovina og Kosovo, og sagen er flere gange flere forsinket i kortere og længere tid på grund af Milošević' dårlige helbred. Milošević var i Kosovo-sagen sigtet for forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser (Crimes against humanity and violations of the laws or customs of war).

Selv om Milošević var tydeligt svækket insisterede han på selv at føre sit forsvar, og dette lykkedes han med ved stor stædighed og argumentationskraft.

Forsvaret var i det grundlæggende mere politisk end egentlig juridisk og meget energisk, undertiden aggressivt og stridslystent.

Det var på grundlag af sagsforløbet tænkeligt at han ville være blevet dømt på nogle af de punkter han var sigtet, men da anklagemyndigheden ikke i alle tilfælde syntes at have dokumenteret et direkte ansvar for forbryderiske handlinger, ville det muligvis ske på grund af et indirekte ansvar som politisk leder (med skiftende roller), herunder for ikke i rimelig grad at have sikret sig imod at hans undergivne forbrød sig.

Én af sigtelserne vedrørte en formentlig massakre i Racak (albansk: Raçak), Kosovo i begyndelsen af 1999, der havde meget stor propagandistisk betydning for USA m.fl. der stod bag NATO-interventionen. Det forekommer ud fra ligsynsmaterialet sandsynligt at der er sket en massakre, men de nærmere omstændigheder er ikke klarlagt, og derfor ville det være meget vanskeligt, muligvis umuligt, at dokumentere at netop Milošević havde været ansvarlig.

Slobodan Milosevic døde 11. marts og begravet 18. marts 2006

Slobodan Milošević blev fundet død på sin seng i sin celle i Haag 11. marts 2006. ICTY oplyste dagen efter at Milošević - ifølge en foreløbig obduktionsrapport - var død af et hjertetilfælde, myokardie infarkt. Den toksikologiske del af undersøgelsen er ikke afsluttet. Muligvis er dødsfaldet helt eller delvist fremkaldt af Milošević, eftersom der (tidligere) har været spor af medicin i hans blod, der ikke var ordineret af de officielt udpegede læger.

Nogle af Milošević' tilhængere mener at ICTY er ansvarlig for dødsfaldet, fordi man nægtede ham at få lægebehandling i Rusland. Ifølge den ledende anklager ved ICTY, Carla del Ponte, kunne man give Milošević den nødvendige behandling i Haag.

I den vestlige verden har ledende politikere udtalt at Milošević var en krigsforbryder, og at han var hovedansvarlig for de mange grusomheder, der blev begået i det tidligere Jugoslavien i 1990'erne; mange har beklaget at der nu ikke vil blive afsagt en dom. I Serbien er meningene delte.

Milošević vil blive begravet i Serbien. Familien overvejede i dagene umiddelbart efter dødsfaldet at begrave Milošević i Moskva, hvor enken Mira Markovic og sønnen Marko Milošević opholdt sig for at undgå retsforfølgelse i Serbien.

Den serbiske præsident, Boris Tadic, udtalte kort efter dødsfaldet at Milošević ikke ville få en statsbegravelse i Serbien. Det radikale parti, der er stærkt nationalistisk, og som udgør en del af det parlamentariske grundlag for Vojislav Kostunicas regering, krævede derimod en officiel begravelse i Serbien. Det så - 15. marts 2006 - ud til at man kunne nå en forståelse mellem Milošević' familie og de serbiske myndigheder om, at Mira Markovic kunne deltage i begravelsen mod at aflevere sit pas og mod at stille i retten i slutningen af marts, hun ønsker imidlertid uhindret at kunne forlade Serbien igen. Det er uvist om Marko Milošević vil deltage i begravelsen; det forventes at datteren - Marija Milošević, der opholder sig i Serbien - vil gøre det.

Milošević' lig kom til Beograd 15. marts 2006, og der blev fra 16. marts 2006 arrangeret en uofficiel lit-de-parade på Revolutionsmuseet i Beograd. Begravelsen vil finde sted i fødebyen Požarevac lørdag 18. marts 2006.

Myokardie infarkt

* Myokardie infarkt, artikel i den engelske Wikipedia

Se også

* Rambouillet-forhandlingerne; med tolkning af Milošević' forhandlingstaktik

Eksterne henvisninger

* Kilde: Bjørn Andersen: Albansk navnebog 2000, Albansk Almanak 2000 om omvæltningerne i Serbien og Albansk Almanak 2001 om fængslingen og udleveringen af Milošević

* ICTY's sider om sager, herunder sagen mod Slobodan Milošević

Artikler om Milosevic. Udtalelser

Tim Judah på BBC: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4797564.stm>

[Obituary: Slobodan Milosevic](#)

[\[BBC\] A look back at the rise and fall of Slobodan Milosevic](#)

PM Sali Berisha's udtalelse:

[11.03.2006] The death in the prison cell of the "butcher of the Balkans", Slobodan Milosevic, the man who caused the greatest drama in the modern history of the Bosnians, Albanians and Croats, is a relief for the families of hundreds thousands of the victims of his barbarism, who were eagerly waiting for the justice verdict. But God gave to him the deserved verdict.

Retssagen mod Milosevic. Nogle kommentarer

Nærmere informationer kan findes på ICTY's side (Anklageskrifter og udskrifter af retsmøderne): <http://www.un.org/icty/cases-e/index-e.htm>. ICTY vs Slobodan Milosevic har sagsnr.: IT-02-54. Her kan man også finde den formelle beslutning om sagens ophør af 14.03.2006:

THIS TRIAL CHAMBER of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the former Yugoslavia since 1991 ("Tribunal"),

NOTING the partly confidential "Submission of the Registrar Pursuant to Rule 33(B) on the Death of Slobodan Milosevic", filed by the Registrar on 13 March 2006, in which he notifies the Trial Chamber of the death of the Accused on Saturday, 11 March 2006 and attaches the report of the coroner,

CONSIDERING that, in the case of the death of an accused, the proceedings have to be terminated,

PURSUANT TO RULE 54 of the Rules of Procedure and Evidence of the Tribunal ("Rules")

RECALLS that all the protective measures ordered in these proceedings shall continue to have effect unless and until they are rescinded, varied or augmented in accordance with the procedure set out in the Rules; and

HEREBY TERMINATES ALL PROCEEDINGS IN THIS TRIAL.

Dagbladet »*Information*« skrev i en leder 13.3.2006 bl.a.:

[Det er] ganske uforståeligt, at en dansk Balkan-ekspert, Niels Aadal Rasmussen, der er forsker ved Dansk Institut for Internationale Studier, til Politiken kan sige, at det "for krigsforbryderdomstolen er en ren fiasko, at Milosevic dør, inden han har fået sin dom". Han begrundet det med, at de mange ofre nu aldrig vil føle, at retfærdigheden sker fyldest. Det er givetvis rigtigt, men hvis det skulle være en ren fiasko for domstolen, må det indebære, at den har gjort et eller andet helt forkert.

Det fører til spørgsmålet om, hvad den tænkeligt kunne have gjort anderledes.

Hvis sagen var afsluttet hurtigere, ville dommen være faldet, mens Milosevic endnu var i live. Man kan derfor hævde, at dommerne var for langmodige over for hans åbenlyse forsøg på at forhale sagens gang. Men i den sammenhæng valgte de at følge en rettergang i fuld overensstemmelse med retssamfundets fundamentale principper. Processen skulle gennemføres under respekt for den tiltaltes retssikkerhed.

Niels Aadal Rasmussen har skrevet en kommentar hertil:

Nürnberg processen tog mindre end et år, mens Milosevic-processen ved ICTY (1993) varede adskillige år. Ikke alene den anklagede men også chefdommer Richard May er nu i mellemtiden døde. Milosevic fik lov til i retten at forsøge at omskrive historien på Balkan, fordi anklageskriftet omfattede alle mulige forhold. Human Rights Watch mener, man må nedtone forventningerne til rettens funktion som historie-fortæller. David Owen mener, vi behøver en post-mortem undersøgelse af, hvorfor Milosevic-processen tog så lang tid. Milosevics død gør det endnu vigtigere, at de øvrige anklagede bliver fanget og dømt.

Kommentar: Udgangspunktet må være at de der har begået krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden bringes for en domstol, og at der afsiges dom herom på et ubetvivleligt grundlag.

Det vil ofte være nemmest at retsforfølge *de små fisk*, der har begået konkrete strafbare handlinger, meget sværere at retsforfølge dem der ikke *personligt* har begået handlingerne, men som derimod (evt.) har haft et politisk eller overordnet ansvar for dem - enten for at handlingerne blev begået eller for ikke at have forhindret at de fandt sted.

Sager mod *de store fisk* er på den ene side nogle af de vigtigste at føre, på den anden er det også *de store fisk* det vil være sværest at føre bevis imod, og kan der ikke føres bevis, må de sigtede efter den vestlige verdens retsprincipper frikendes.

Det ville have været meget ønskeligt om netop sagen mod Milosevic var blevet ført til ende og var sluttet med at der blev afsagt dom, hvad enten den var klar eller mudret, men sådan gik det ikke af mange grunde.

Milosevic blev først anholdt efter valget i efteråret 2000. Anklagemyndigheden havde øjensynligt besværligheder med at formulere et velegnet anklageskrift. Milosevic gjorde alt hvad han kunne for at styre sagen som han betragtede som en *politisk* sag. Og endelig var der mange udsættelser som følge af Milosevic' sygdom. Sygdommen blev dokumenteret flere gange undervejs - og førte til hans død før sagens afslutning, hvad enten Milosevic havde fremskyndet døden ved at bruge uhensigtsmæssige lægemidler eller ej.

Hvis sagen skulle have været gennemført væsentligt hurtigere og have ført til en domfældelse, måtte man formentlig have beskåret den til kun at omhandle tungt dokumenterede tilfælde af at Milosevic *eksplicit* havde beordret forbryderiske handlinger begået.

Prisen for en sådan beskæring ville have været meget stor, for langt de fleste af de de overordentligt kritisable handlinger var formentlig af typen ansvarsforflygtigelse. Enten kunne Milosevic ikke, eller også ville han ikke skride ind mod undergivne eller samarbejdspartnere der begik konkrete overgreb (for det var åbenlyst - allerede dengang -

at der *blev* begået overgreb). Det forekommer i den forbindelse ret sandsynligt at mange af de voldsomme overgreb *ikke* blev beordret fra højeste sted, men derimod af lokale ledere - eller også at de blev begået uden at der var afgivet egentlig ordre.

Netop fordi prisen var så stor at man ikke ville betale den, og fordi sagskomplekset bl.a. derfor blev overordentligt omfattende og komplekst, trak sagen meget langt ud og ville have gjort arbejdet med at skrive en dom overordentligt vanskeligt.

Det man ville tabe ved at føre en langstrakt og besværlig sag kunne have været acceptabelt, hvis det kunne formodes at føre til en bedre og mere retfærdig dom, og det kunne måske også være delvis acceptabelt hvis det ville føre til at Serberne og vi andre lærte noget positivt som vi ellers ikke ville lære.

Men det er særdeles tvivlsomt. Næppe nogen har lært eller kunne have lært noget af sagen (derimod - måske - meget mere af det politiske forløb siden Kosovo-krigen i 1998-99, hen over valget i 2000 og frem til fængslingen og udleveringen til ICTY).

Serberne *har* formentlig (som flest) lært at årene under Milosevic var destruktive og at han var en elendig politiker - omend han også var *dén* der var bedst til at erobre og fastholde magten. (En væsentlig grund til at han *kunne* fastholde magten - og slippe af med hvad han gjorde - var at oppositionen ikke var i stand til at samarbejde i tilstrækkelig grad).

Sidst bør nævnes at selv om der var tunge grunde til at gennemføre en »bred« sag, så var det ikke sikkert at det var en klog disposition. For når Milosevic engang ville være blevet dømt, så ville en dom, der i vidt omfang hvilede på en påstand om ansvarsforflygtigelse, kun blive opfattet som retfærdig af et lille flertal eller et stort mindretal af Serberne. Og hvad havde man så vundet?

Måske skulle man alligevel have holdt sig til en »stram« sag (vedrørende tilfælde af direkte ansvar og nogle få eksempler på ansvarsforflygtigelse), selv om man dermed måttet opgive mange vigtige temaer? Så havde sagen måske kunne have været afviklet på et års tid.

Milosevic' tale på Kosovo Polje 28. juni 1989

Kammerater, kammerater! Her på dette sted på Kosovo-sletten i hjertet af Serbien fandt ét af de største slag i historien sted for 600 år siden. Slaget rejste mange spørgsmål, og historien om det rummer mange hemmeligheder. De samfundsmæssige omstændigheder har gjort at denne store 600 års-dag for slaget på Kosovo-sletten finder sted i et år, hvor Serbien efter så mange år, så mange tiår, er blevet genetableret og har genvundet sin nationale og åndelige integritet. Derfor er det i dag ikke svært for os at besvare det gamle spørgsmål: Hvordan skal vi sé Milos? [Milos Obilic] Som følge af historiens og livets spil ser det ud til at Serbien, netop i år, i 1989, har genetableret sin status og genvundet sin værdighed og kan fejre en begivenhed fra en fjern fortid, der har meget stor historisk og symbolsk betydning for fremtiden.

I dag er det svært at sige hvad der er den historiske sandhed om slaget i Kosovo og hvad der er et sagn. Men i dag er det ikke længere så vigtigt. Nedtrykt af smerte og opfyldt af håb, huskede og glemte folket, akkurat som alle andre folk har gjort, og det skammede sig

over forræderi og glorificerede heroismen. Derfor er det svært i dag at sige om Slaget i Kosovo var et nederlag eller en sejr for det serbiske folk, om vi på grund af dette slag faldt i slaveri - eller om vi overlevede slaveriet. Disse spørgsmål overvejes til stadighed af videnskaben og af folket. Hvad der har været sikkert gennem århundrederne er at uenighed ramte Kosovo for 600 år siden. Hvis vi tabte slaget, så skyldtes det ikke kun det Osmanniske Riges samfundsmæssige overlegenhed eller dets militære styrke, men også at der herskede en tragisk uenighed mellem den serbiske stats ledere.

I det fjerne 1389 var det Osmanniske Rige ikke kun stærkere end det Serbiske, det var også heldigere stillet end det Serbiske Kongerige.

Manglen på enighed og forræderiet i Kosovo har fulgt det Serbiske folk som en ond skæbne gennem hele dets historie. Selv under 2' Verdenskrig bragte manglen på enighed og forræderiet det Serbiske folk og Serbien ud i dødsqual, og konsekvenserne heraf overgik i historisk og moralsk henseende den fascistiske aggression.

Selv senere, da et socialistisk Jugoslavien var blevet etableret, forblev de Serbiske ledere uenige, og de indgik kompromisser til skade for det Serbiske folk. De indrømmelser som mange Serbiske ledere gav på folkets bekostning kunne hverken være blevet accepteret historisk eller etisk af noget som helst andet folk på jorden, især da Serberne aldrig nogensinde i deres historie har erobret eller undertrykt andre. Serberne har altid nationalt som historisk været frihedsstræbende. Sådan har det været gennem hele historien, gennem de to verdenskrige og også nuomstunder. At der i dette område er en fremtrædende nation er ikke en Serbisk synd eller skam; det er et fortrin som ikke er blevet brugt mod andre, og jeg må tilføje at på denne store, legendariske Kosovo-slette har Serberne heller aldrig draget egen fordel af at være store.

Takket være ledernes og politikernes vasalagtige mentalitet har Serberne altid følt sig skyldige i forhold til sig selv og til andre. Dette har varet ved i årtier, det har varet ved i årevis, men her står vi nu på sletten i Kosovo og kan sige at sådan er det ikke længere.

Uenighed mellem Serbiske ledere fik Serbien til at sakke bagud og deres mindreværdige opræden ydmygede Serbien. Derfor er der intet sted i Serbien der passer bedre til at sige dette, derfor er intet sted bedre end netop Kosovo-sletten til at sige at Serbisk enighed vil bringe fremgang til det Serbiske folk og til hver eneste af dets medborgere, helt uafhængig af deres nationale og religiøse tilhørsforhold.

Dagens Serbien er forenet og ligeværdig i forhold til andre republikker [i Jugoslavien], og det er parat til at gøre alt hvad der kan gøres for at forbedre dets økonomiske og sociale position for samfundet som helhed og for hver eneste af medborgerne. Hvis der er enighed, samarbejde og alvor, så vil vi fortsætte sådan. Det er derfor at dén optimisme, der er så vidt udbredt i Serbien i dag, er realistisk, ikke mindst fordi den er baseret på frihed, hvad der gør det muligt for hele folket at manifestere sine positive, kreative og menneskelige egenskaber med henblik på at videreudvikle det samfundsmæssige og personlige liv.

I Serbien har der aldrig kun levet Serbere. I dag lever der i højere grad end tidligere medborgere fra andre folk og nationaliteter. Det er ikke noget der skader Serbien. Jeg er ærligt overbevist om at det er til Serbiens fordel. Den sociale sammensætning af næsten alle Verdens lande, især de mest udviklede af dem, har ændret sig i denne retning. Medborgere af forskellige nationaliteter, religioner og racer lever i stigende grad sammen og med voksende succes.

Socialismen i særdeleshed, som er en progressiv og ægte demokratisk samfundsorden, vil

ikke tillade folket at blive delt i national og religiøs henseende. De eneste forskelle som kan tillades i et socialistisk samfund er mellem dem der arbejder hårdt og dagdriverne - og mellem dem der er ærlige og dem der ikke er det. Alle de der i Serbien lever af deres arbejde, som er ærlige, og som respekterer andre mennesker og nationer lever i deres egen republik.

Hele vort samfund [dvs. Jugoslavien] burde egentlig være opbygget på sådanne principper. Jugoslavien er et multinationalt samfund, og det kan kun overleve hvis der eksisterer en fuldstændig lighed mellem de nationer der lever dér [Milosevic tænker på kroaterne, sloverne, bosnierne, serberne, albanerne og flere andre].

Krisen der har ramt Jugoslavien har bevirket nationalt begrundede opdelinger, men også sociale, kulturelle, religiøse og mange andre mindre betydende delinger. Blandt alle disse delinger har de nationale vist sig at have den største og mest dramatiske styrke.

At løse disse konflikter vil gøre det lettere at løse de andre og at dæmpe de konsekvenser, der er blevet følgen.

Så længe der har eksisteret multinationale samfund, har det svage punkt været forholdene mellem de forskellige nationer. Der vil være en trussel om, at spørgsmålet om hvor vidt én nationalitet bliver undertrykt af de andre, bliver bragt på bane – og at dette fører til en lang bølge af mistanker, beskyldninger og intolerance, en bølge som uvægerligt vil vokse, og som det er meget svært at stoppe. Denne trussel har hele tiden hængt som et sværd over vores hoveder. Indre og ydre fjender af multinationale samfund har været bevidste om dette og har derfor organiseret deres aktiviteter mod det multinationale samfund ved at skabe nationale uoverensstemmelser. Nuomstunder optræder vi i Jugoslavien som om vi aldrig har oplevet noget i dén retning, og som om vi aldrig nogensinde i en nær eller fjern fortid har haft erfaringer med de mest tragiske nationale konflikter som et samfund kan opleve – og alligevel overleve [Tilhørerne vidste at akkurat det modsatte var tilfældet, at der op gennem 1900-tallet havde været mange og meget tunge nationale modsætninger].

Det er en nødvendig forudsætning for Jugoslaviens eksistens - og for at der kan findes en vej ud af krisen - at der består lige og harmoniske relationer mellem de Jugoslaviske folk. Denne forudsætning er i særlig grad en nødvendig forudsætning, når talen er om økonomisk og samfundsmæssig fremgang. Jugoslavien har i dén henseende samme vilkår som andre stater og statssamfund, især de mest udviklede af dem. Verden er mere og mere præget af national tolerance, nationalt samarbejde og endog national lighed. Den moderne økonomiske og teknologiske, såvel som den politiske og kulturelle udvikling, har ført mange forskellige folk sammen, har gjort dem indbyrdes afhængige, men også gjort dem mere lige. En civilisationsform hvor folkene er lige og forenede er dét, som Mennesket stræber imod. Kan vi ikke gå i spidsen for en sådan bevægelse, er der visse ingen grund til at vi skal ligge bagest.

Dengang da det berømmelige slag fandt sted i Kosovo, kiggede man i stjernerne og håbede at få hjælp derfra. Nu, seks århundreder senere, kigger vi igen i stjernerne, idet vi venter at kunne erobre dem. Dengang kunne man tillade sig at være adskilte og til at leve i had og forræderi, for dengang levede man i små, svagt forbundne verdener. Nu, som folk på denne planet, kan vi ikke erobre andre planeter, hvis vi ikke enes på vores egen, hvis vi ikke lever i harmoni og solidaritet med hinanden.

I dag kan ord der sigter på enhed, solidaritet og samarbejde mellem folk ikke have større betydning nogetsteds i vores fødeland end her på Kosovo-sletten, som ellers har været et symbol på uenighed og forræderi.

Uenigheden førte dengang til at vi tabte slaget og førte også til dén skæbne, som Serbien har lidt under i seks århundreder.

Skulle det ikke være helt sådan, set ud fra en videnskabelig betragtning, så er det dog sikkert at folket har betragtet uenigheden som den største ulykke. Derfor er det også folkets forpligtelse at fjerne uenighederne, så at det kan beskytte sig mod nederlag, fejltagelser og stagnation i fremtiden.

I år er det Serbiske folk blevet klar over nødvendigheden af gensidig harmoni som en klar forudsætning for opretholdelsen af livet nu - såvel som for den videre udvikling.

Jeg er overbevist om at denne opmærksomhed på harmoni og enhed vil gøre det muligt for Serbien, ikke kun at fungere som stat, men også at fungere som en succesfuld stat. Jeg mener at det giver god mening at sige dette netop i Kosovo, hvor tidligere tiders uenighed på tragisk vis skubbede Serbien tilbage i århundreder og bragte det i fare, men hvor en fornyet enhed kan bringe det fremad og gengive det værdighed. Sådan en opmærksomhed om de gensidige bånd er også en helt elementær forudsætning for Jugoslavien, og folkene må tage hinanden i hænderne for at sikre den videre skæbne.

Heroismen, der blev udvist i Kosovo, har været inspirerende i seks århundreder, den har dannet grundlag for vores stolthed og får os til ikke at glemme at vi engang havde en stor, modig og stolt hær, én af de få der stod ubesejret, selv om den tabte.

Seks århundreder senere er vi igen involveret i kampe og vi vil imødesee nye kampe. Det er ikke væbnede kampe, skønt sådanne ikke helt kan udelukkes. Men uanset hvilke kampe der er tale om, så kan de ikke vindes uden beslutsomhed, mod og opofrelse, uden de ædle egenskaber som blev vist på Kosovo-sletten dengang i fortiden. Vores hovedkamp nu drejer sig om at skabe økonomisk, politisk, kulturel og almindelig social fremgang, om at udvikle en hurtigere og mere succesfuld vej til det 21' århundredes civilisation. Vi har i høj grad brug for heroisme i dén kamp, naturligvis af en anden type, men også her skal der udvises mod, for uden et sådant mod kan vi ikke opnå noget virkeligt eller stort.

For seks århundreder senere, forsvarede Serbien heroisk sig selv på Kosovo-sletten, men forsvarede også Europa. Serbien var dengang bastionen, der forsvarede den Europæiske kultur, religion og den Europæiske samfundsorden. Derfor forekommer det i dag ikke alene uretfærdigt, men uhistorisk og komplet absurd at diskutere, hvor vidt Serbien hører til Europa. Serbien har altid været en del af Europa, nu så meget som i fortiden, naturligvis på sin egen måde, men altid på en værdig måde. I denne ånd vil vi stræbe efter at opbygge et samfund, et rigt og demokratisk samfund, og på dén måde vil vi bidrage til en fremgang for dette vidunderlige land, der har lidt så uretfærdigt, lige som vi vil give vores bidrag til dén indsats, der gøres af vor tids progressive mennesker for at skabe en bedre og mere lykkelig verden.

Lad mindet om heroismen i Kosove leve i al fremtid!

Længe leve Serbien!

Længe leve Jugoslavien!

Længe leve freden og folkenes broderskab!

Noter:

Talen blev holdt for omkring 1 million mennesker i Gazimestan på Kosovo-sletten den 28. juni 1989.

Milosevic har givetvis benyttet manuskript - eller måske snarere et talepapir med hovedpunkterne, for referatet bærer præg af at han ikke har fulgt et manuskript til punkt-og-prikke, men at han har givet nogle af tingene deres færdige form, mens han talte.

Milosevic havde - tydeligvis - 3-4 centrale ting han ville slå fast, men han var (hvis transcriptet har ramt den Serbiske tone rigtigt!) ikke så dygtig en retoriker at han kunne formulere tingene helt perfekt, teknisk set.

Bemærk at han - meget tydeligt - siger at man ikke har præcis viden om hvad der skete i 1389, og at det er svært at skelne mellem fakta og sagnhistorie, hvilket han har fuldstændig ret i. Det er en meget klar besked til nogle af de Serbiske ideologer, og jeg ville tro at nogle af de mest rabiate nationalister har følte sig trådt gevaldigt over tæerne. Milosevic skulle holde en mindetale, det er klart, men han gjorde en hel del for at tage afstand fra myterne og for at få tilhørerne til at tænke konstruktivt og fremad, selv om det mest var følelserne han ville tale til.

Måske mente Milosevic hvad han sagde, det er ikke usandsynligt, men én ting er hvad han mente, en anden er hvad han gjorde (eller mente at have politisk mulighed for at gøre).

På overfladen forekommer dét Milosevic siger rimeligt til en vis grænse (*nu må vi enes; nu må vi arbejde sammen; nu må vi respektere hinanden*), men der er også steder hvor det kammer over, og hvor tonen bliver »klassisk« Serbisk: *Vi er gået meget slemt igennem*, hvilket næsten skal forstås som: *De andre er - på urimelig vis - efter os*.

Bemærk at Milosevic anerkender at Osmannerne i 1389 var stærke og effektive, men han retter dog hovedparten af kritikken mod Serberne selv: *Vi kunne ikke enes i 1389, og vi har også siden haft svært ved at enes*.

Man skal huske at talen ikke primært er rettet til albanerne, men til de mange Serbere i Serbien, og især i Kosóva, der følte sig stærkt presset af det albanske flertal - husk hans besøg i i Kosóva i 1987. Det er primært Serberne der skal have noget at tænke på.

Indirekte sendte Milosevic dog også et budskab til de Kosóva-Albanske ledere, men dette budskab valgte Albanerne bevidst at overhøre, for man ønskede (med nogle undtagelser) ikke at samarbejde med Serberne, derimod at Kosovo Serberne skulle acceptere at være under albansk ledelse - eller, i modsat fald, at forsvinde fra Kosóva.

Talen er oversat fra engelsk af Bjørn Andersen, <http://bjoerna.dk>, efter et referat udarbejdet af National Technical Information Service of the US Department of Commerce.

LITTERATUR PÅ DANSK OG ENGELSK:

GENERELT

»Albanske Studier« 1-2, se: <http://bjoerna.dk/albansk-historie/studier-2002.htm>

SERBIEN - SERBERNE

1389 og tiden derefter: Konstantin fra Kosteneec: »Den serbiske Despot Stefan Lazarevic liv og levned«. Oversat og kommenteret af Gunnar Svane, Munksgaard, København 1975.

Robert Thomas: »Serbia under Milošević. Politics in the 1990s«. Hurst & Co., London 1999. 20 + 443 s. Bogen har en glimrende kronologisk oversigt og lister over organisationer, aviser og tidsskrifter. [Kommenteret i »Albanske Studier« bd. 2]

Milosevic: <http://da.wikipedia.org/wiki/Milosevic>

Rambouillet-forhandlingerne [1999]: <http://da.wikipedia.org/wiki/Rambouillet-forhandlingerne>

Carl Bildt beskriver Milosevic i »*Uppdrag Fred*«. Bogen handler om Bosnien og bl.a. om Dayton-forhandlingerne. Paperback, Pan/Norstedts 1997, 1998-udgaven. Se bl.a. Dayton-afsnittet.

KOSÓVA

Noel Malcolm: »*Kosovo. A Short History*« [Kommenteret i »*Albanske Studier*« bd. 2]

Kosóva fra 2' Verdenskrig og frem til Juni 1999: »*Fra Kosovo til Kosóva*«, se: <http://bjoerna.dk/albansk-historie/fra-kosovo-til-kosova.htm>. Bl.a. Gennemgang af Jugoslavisk materiale fra 'Efterkrigstiden'. (Enkelte af artiklerne findes i en nyere udgave i »*Albanske Studier*«).

Milosevic' speech held at Gazimestan, Kosovo Polje, 28. June 1989

Speech by Slobodan Milosevic, delivered to an estimated 1 million people at the central celebration marking the 600th anniversary of the Battle of Kosovo, held at Gazimestan on 28 June, 1989. Compiled by the National Technical Information Service of the US Department of Commerce.

Kilde: The US Commerce Dep't Translation <http://emperors-clothes.com/milo/milosaid.html>

To read the BBC translation, go to <http://emperors-clothes.com/milo/versions.htm>

By the force of social circumstances this great 600th anniversary of the Battle of Kosovo is taking place in a year in which Serbia, after many years, after many decades, has regained its state, national, and spiritual integrity. Therefore, it is not difficult for us to answer today the old question: how are we going to face Milos [Milos Obilic, legendary hero of the Battle of Kosovo]. Through the play of history and life, it seems as if Serbia has, precisely in this year, in 1989, regained its state and its dignity and thus has celebrated an event of the distant past which has a great historical and symbolic significance for its future.

Serbian Character -- Liberational

Today, it is difficult to say what is the historical truth about the Battle of Kosovo and what is legend. Today this is no longer important. Oppressed by pain and filled with hope, the people used to remember and to forget, as, after all, all people in the world do, and it was ashamed of treachery and glorified heroism. Therefore it is difficult to say today whether the Battle of Kosovo was a defeat or a victory for the Serbian people, whether thanks to it we fell into slavery or we survived in this slavery. The answers to those questions will be constantly sought by science and the people. What has been certain through all the centuries until our time today is that disharmony struck Kosovo 600 years ago. If we lost the battle, then this was not only the result of social superiority and the armed advantage of the Ottoman Empire but also of the tragic disunity in the leadership of the Serbian state at that time. In that distant 1389, the Ottoman Empire was not only stronger than that of the Serbs but it was also more fortunate than the Serbian kingdom.

The lack of unity and betrayal in Kosovo will continue to follow the Serbian people like an

evil fate through the whole of its history. Even in the last war, this lack of unity and betrayal led the Serbian people and Serbia into agony, the consequences of which in the historical and moral sense exceeded fascist aggression.

Even later, when a socialist Yugoslavia was set up, in this new state the Serbian leadership remained divided, prone to compromise to the detriment of its own people. The concessions that many Serbian leaders made at the expense of their people could not be accepted historically and ethically by any nation in the world, especially because the Serbs have never in the whole of their history conquered and exploited others. Their national and historical being has been liberational throughout the whole of history and through two world wars, as it is today. They liberated themselves and when they could they also helped others to liberate themselves. The fact that in this region they are a major nation is not a Serbian sin or shame; this is an advantage which they have not used against others, but I must say that here, in this big, legendary field of Kosovo, the Serbs have not used the advantage of being great for their own benefit either.

Thanks to their leaders and politicians and their vassal mentality they felt guilty before themselves and others. This situation lasted for decades, it lasted for years and here we are now at the field of Kosovo to say that this is no longer the case.

Unity Will Make Prosperity Possible

Disunity among Serb officials made Serbia lag behind and their inferiority humiliated Serbia. Therefore, no place in Serbia is better suited for saying this than the field of Kosovo and no place in Serbia is better suited than the field of Kosovo for saying that unity in Serbia will bring prosperity to the Serbian people in Serbia and each one of its citizens, irrespective of his national or religious affiliation.

Serbia of today is united and equal to other republics and prepared to do everything to improve its financial and social position and that of all its citizens. If there is unity, cooperation, and seriousness, it will succeed in doing so. This is why the optimism that is now present in Serbia to a considerable extent regarding the future days is realistic, also because it is based on freedom, which makes it possible for all people to express their positive, creative and humane abilities aimed at furthering social and personal life.

Serbia has never had only Serbs living in it. Today, more than in the past, members of other peoples and nationalities also live in it. This is not a disadvantage for Serbia. I am truly convinced that it is its advantage. National composition of almost all countries in the world today, particularly developed ones, has also been changing in this direction. Citizens of different nationalities, religions, and races have been living together more and more frequently and more and more successfully.

Socialism in particular, being a progressive and just democratic society, should not allow people to be divided in the national and religious respect. The only differences one can and should allow in socialism are between hard working people and idlers and between honest people and dishonest people. Therefore, all people in Serbia who live from their own work, honestly, respecting other people and other nations, are in their own republic.

Dramatic National Divisions

After all, our entire country should be set up on the basis of such principles. Yugoslavia is a multinational community and it can survive only under the conditions of full equality for all

nations that live in it.

The crisis that hit Yugoslavia has brought about national divisions, but also social, cultural, religious and many other less important ones. Among all these divisions, nationalist ones have shown themselves to be the most dramatic. Resolving them will make it easier to remove other divisions and mitigate the consequences they have created.

For as long as multinational communities have existed, their weak point has always been the relations between different nations. The threat is that the question of one nation being endangered by the others can be posed one day -- and this can then start a wave of suspicions, accusations, and intolerance, a wave that invariably grows and is difficult to stop. This threat has been hanging like a sword over our heads all the time. Internal and external enemies of multi-national communities are aware of this and therefore they organize their activity against multinational societies mostly by fomenting national conflicts. At this moment, we in Yugoslavia are behaving as if we have never had such an experience and as if in our recent and distant past we have never experienced the worst tragedy of national conflicts that a society can experience and still survive.

Equal and harmonious relations among Yugoslav peoples are a necessary condition for the existence of Yugoslavia and for it to find its way out of the crisis and, in particular, they are a necessary condition for its economic and social prosperity. In this respect Yugoslavia does not stand out from the social milieu of the contemporary, particularly the developed, world. This world is more and more marked by national tolerance, national cooperation, and even national equality. The modern economic and technological, as well as political and cultural development, has guided various peoples toward each other, has made them interdependent and increasingly has made them equal as well [medjusobno ravnopravni]. Equal and united people can above all become a part of the civilization toward which mankind is moving. If we cannot be at the head of the column leading to such a civilization, there is certainly no need for us to be at its tail.

At the time when this famous historical battle was fought in Kosovo, the people were looking at the stars, expecting aid from them. Now, 6 centuries later, they are looking at the stars again, waiting to conquer them. On the first occasion, they could allow themselves to be disunited and to have hatred and treason because they lived in smaller, weakly interlinked worlds. Now, as people on this planet, they cannot conquer even their own planet if they are not united, let alone other planets, unless they live in mutual harmony and solidarity.

Therefore, words devoted to unity, solidarity, and cooperation among people have no greater significance anywhere on the soil of our motherland than they have here in the field of Kosovo, which is a symbol of disunity and treason.

In the memory of the Serbian people, this disunity was decisive in causing the loss of the battle and in bringing about the fate which Serbia suffered for a full 6 centuries.

Even if it were not so, from a historical point of view, it remains certain that the people regarded disunity as its greatest disaster. Therefore it is the obligation of the people to remove disunity, so that they may protect themselves from defeats, failures, and stagnation in the future.

Unity brings Back Dignity

This year, the Serbian people became aware of the necessity of their mutual harmony as

the indispensable condition for their present life and further development.

I am convinced that this awareness of harmony and unity will make it possible for Serbia not only to function as a state but to function as a successful state. Therefore I think that it makes sense to say this here in Kosovo, where that disunity once upon a time tragically pushed back Serbia for centuries and endangered it, and where renewed unity may advance it and may return dignity to it. Such an awareness about mutual relations constitutes an elementary necessity for Yugoslavia, too, for its fate is in the joined hands of all its peoples. The Kosovo heroism has been inspiring our creativity for 6 centuries, and has been feeding our pride and does not allow us to forget that at one time we were an army great, brave, and proud, one of the few that remained undefeated when losing.

Six centuries later, now, we are being again engaged in battles and are facing battles. They are not armed battles, although such things cannot be excluded yet. However, regardless of what kind of battles they are, they cannot be won without resolve, bravery, and sacrifice, without the noble qualities that were present here in the field of Kosovo in the days past. Our chief battle now concerns implementing the economic, political, cultural, and general social prosperity, finding a quicker and more successful approach to a civilization in which people will live in the 21st century. For this battle, we certainly need heroism, of course of a somewhat different kind, but that courage without which nothing serious and great can be achieved remains unchanged and remains urgently necessary.

Six centuries ago, Serbia heroically defended itself in the field of Kosovo, but it also defended Europe. Serbia was at that time the bastion that defended the European culture, religion, and European society in general. Therefore today it appears not only unjust but even unhistorical and completely absurd to talk about Serbia's belonging to Europe. Serbia has been a part of Europe incessantly, now just as much as it was in the past, of course, in its own way, but in a way that in the historical sense never deprived it of dignity. In this spirit we now endeavor to build a society, rich and democratic, and thus to contribute to the prosperity of this beautiful country, this unjustly suffering country, but also to contribute to the efforts of all the progressive people of our age that they make for a better and happier world.

Let the memory of Kosovo heroism live forever!

Long live Serbia!

Long live Yugoslavia!

Long live peace and brotherhood among peoples!

Information om »Sidste Nyt«

»Sidste Nyt om Albanien, Kosóva og Makedonien« hører til et web-site om de Balkan-lande hvor der lever mange Albanere:
<http://bjoerna.dk/albanerne.htm>.

Her kan du også finde »gamle nyheder«, anmeldelser, links og en [Balkan Brevkasse](#).

»Sidste Nyt« sættes på nettet senest hver [fredag morgen](#), hvor der sendes besked til dem der ønsker det.

Bestilling / afbestilling sker ved at sende en [e-mail](#) med teksten »Nyheder udbedes« / »Nyheder afmeldes«.

Nyheder, materiale, kommentarer og spørgsmål modtages *meget* gerne, både om småting og større ting. Send en [e-mail](#).

Tilsvarende hvis du opdager en fejl. Fejl vil blive rettet hurtigst muligt.

»Sidste Nyt« og <http://bjoerna.dk/albanerne.htm> drives *non-profit* og uden finansiering »udefra«.

Hvis du vil være med til at finansiere udgivelsen kan du lettest gøre det ved at købe én eller flere af mine bøger.

Send gerne en [mail](#) hvis der er - små eller store - tekniske problemer.

[Bemærkninger om EDB-sikkerhed](#).

Du må citere hvis du angiver hovedsides adresse: bjoerna.dk

Siderne om Albanerne finder du på: bjoerna.dk/albanerne.htm

»To skridt frem? Albanien i en brydningstid«

Baggrundsmateriale kan findes via:
<http://bjoerna.net/to-skridt-frem/#Linksamling>

»Albansk Almanak 2004«

Almanak'en for 2004 er udkommet i december 2005. Her finder du nyhedsbrevene fra 2004 og nogle kommentarer.

Bogen udgives i et sæt bestående af et hæfte (de første 77 sider) og en CD (alle 1264 sider). På CD'en også supplerende materiale - ikke mindst »1912 - Med den serbiske Armé i Makedonien« - Fritz Magnussen's beretninger v/ Palle Rossen.

Se indholdsoversigt på: <http://bjoerna.dk/albansk-historie/almanak-2004.htm>.

Se pris på: [Bestillingsliste](#).

Udgaven for 2005 udkom i april 2006.

»Albanske Studier« bd. 1-2

Kommentarer til Bjøl, Huntington, Machiavelli, Sørlander, DUPI (Humanitær Intervention), Clausewitz, Mao Zedong, Lars R. Møller, Malcolm og flere andre.

Englændere på rejse i Albanien: Edward Lear, Edith Durham og Robert Carver.

Bøger om slægtsfejder og blodhævn. Diskussion af Anne Knudsen's disputats om blodhævn på Korsika og af Ismail Kadare's roman »Ufuldendt april«.

Baggrundsmateriale om den Sønderjyske general Christian von Holstein, der deltog i Habsburgernes felttog ind i Kosóva i 1689-90.

Sidst i bogen et forsøg på en sammenfatning i form af nogle 'grundlæggende synspunkter'.

Desuden en kommentar til Hans Hækkerup's »På skansen«. På CD'en supplerende materiale om traditionelle Albanske klædedragter og om Holstein. Hans bog om Kosovo er omtalt i »Albansk Almanak 2004«.

Du kan downloade indholdsfortegnelsen og kommentaren til »På skansen« fra: <http://bjoerna.dk/albansk-historie/studier-2002.htm>

Bogen findes i trykt form og på CD (som pdf-fil). Papirudgave 368 A4-sider i 2 bind. Bogen sælges som papirudgave m/ CD og som CD alene. Se pris på: [Bestillingsliste](#).